

Ma délután hat órákor az újszegedi Sportcsarnokban

Magyarország—Románia

A jövő hét közepén kezdődik Spanyolországban a női ifjúsági kosárlabda Európa-bajnokság. A válogatottak az utolsó simításokat végzik. A magyar gárda eddig Dunavarsányban készült, azonban a mai napon *Bild Katalin* gárdája Szegedre érkezett, hogy még utoljára megmérkőzzön a román ifjúsági válogatottal. Keleti szomszédaink tavaly ezüstéremmel zárták az EB-t, tehát jó játékerőt képviselnek. A két válogatott egyébként a csoportküzdelmek során elkerüli egymást.

A mai barátságos mérkőzést az újszegedi Sportcsarnokban délután hat órákor kezdik, melyen a magyar válogatottban a következők jutnak szóhoz: *Abrahám Eszter* (Pécsi VSK), *Haris Ildikó*, *Bagoly Vera* (BEAC), *Németh Dóra*, *Nagy András*, *Biró Eszter*, *Fábián Ildikó* (MTK-VM), *Balogh Gyöngyvér* (Sabaria), *Kalmár Nagy Dóra* (Tunggram), *Kovács Tímea* (TFSE), *Kurucz Anita* (Kecskeméti SC), *Maracskó Barbara* (BSE).

Tenisz

Ifj. Thékes, Sárkány, Várhelyi...

Szegeden, a Kinizsi és a JATE SC ligeti pályáin rendezték meg az utánpótláskorú teniszezők vidékbajnokságát. Az egyéni küzdelmek során három figyelemreméltó helyezést szereztek a szegedi fiatalok. Ifj. Thékes ezüst-, Sárkány bronzérmet nyert, míg Várhelyi a 4. helyet szerezte meg. Ifj. Thékes és Sárkány a Szegedi Kinizsi, míg Várhelyi a JATE SC sportolója. A párosok versenyén már több babér ter-

mett a két klub teniszezőinek. Lányok. Gyermekek: ... 2. Zlatarov, Zubai (JATE SC, Nyíregyháza). Újoncok: ... 4. Várhelyi, Kasper (JATE SC). Serdülők: ... 2. Varga, Vass (JATE SC). Ifjúságiak: ... 3. Veszélovsky, Pásztai (JATE SC, Csongrád). Fiúk. Gyermekek: ... 2. Sárkány, Kis-szöllősi (Sz. Kinizsi, Gyöngyös). A pontversenyben a JATE SC a negyedik helyen végzett.

Totónyeremények

A Sportfogadási és Lottó Igazgatóság tájékoztatása szerint, a totó 28. játékhetére 5462918 darab szelvény érkezett be.

A nyeremények:

13 plusz egy találatos szelvény 1 darab, nyereménye 276178 forint,

13 találatos szelvény 9 darab, nyereményük egyenként 637195 forint,

12 találatos szelvény 417 darab, nyereményük egyenként 10187 forint,

11 találatos szelvény 6414 darab, nyereményük egyenként 662 forint,

10 találatos szelvény 51121 darab, nyereményük egyenként 125 forint.

A közölt adatok nem véglegesek, a szelvények ellenőrzése még tart.

Két szegedi kötetről

Nagykónyi után nyelvjárasszigetek

A dél-alföldi megyék (Békés, Bács-Kiskun, Csongrád) tanácsainak anyagi támogatásával 1985 óta jelennek meg a Dél-alföldi Évszázadok-sorozat kötetei. Az eddigi három — sorszámozása szerint 1., 2. és 4. — kötet tematikája a középkori településtörténetről 1848—49-en át, a XX. század elejéig terjed. Közös bennük a több megyét átfogó, regionális szemlélet érvényesítése. E sorozat 3. számú köteteként látott napvilágot a közelmúltban Szabó Józsefnek, a JATE Bölcsészettudományi Kara docensének Magyarországi és jugoszláviai magyar nyelvjárasszigetek című monográfiája (Békéscsaba—Kecskemét—Szeged, 1990.). Szabó József eddig elsősorban egy Tolna megyei falu (Nagykónyi), valamint néhány alföldi település (pl. Kiskundorozsma) nyelvének feldolgozásával tette ismertté nevét. A jelen impozáns, 418 oldalas kötet több évtizedes kutatási tapasztalataira építve, a magyar nyelvjárások egy érdekes jelenségére, a nyelvjárasszigetekre terjeszti ki vizsgálatát.

Nyelvjárasszigeteknek azokat a településeket nevezzük, amelyeknek nyelvjárása különbözik a környező települések nyelvjárásától vagy nyelvtől. Bár egy-egy nyelv(járás)sziget vizsgálatára a korábbi szakirodalom is kerített sort, de a kérdéskör összefüggő, átfogó igényű feldolgozása eddigelé váratott magára. Szabó József arra tett kísérletet, hogy 22 magyarországi és 7 jugoszláviai nyelv(járás)sziget nyelvére a *Magyar Nyelvjárások Atlaszá*nak adatai alapján hangtani, alaktani, szóképzési szempontból vallatára fogja: milyen hasonlóságokat, különbségeket mutatnak a környező települések nyelvvel összehasonlítva, s mely más vidék(ek)kel mutatnak rokonságot, ha az adatokból betelepülésre vagy betelepítésre lehet következtetni. A szerző a hazai és a külföldi nyelvészeti szakirodalom mellett támaszkodik a történeti és a néprajzi munkák megállapításaira, s mindezeket olyan új, saját nyelvjárási gyűjtemekkel és szövegmutatványokkal egészíti ki, amelyek minden vizsgált nyelv(járás)szigetet érintenek. A *Magyar Nyelvjárások Atlaszá*nak összesen 112 kutatópontját dolgozta fel (ebből 29 nyelvjárassziget jellegű), és negyedmillió adatot vetett össze, hogy a 6 kijelölt régióban található nyelv(járás)szigetek nyelvének statisztikai módszerrel be tudja sorolni más vidék(ek) nyelvi képébe. Az érintett régiók: Északkelet-Dunántúl, a tág értelemben vett Mátra-vidék, Dunántúl, a Bánát és a Bácska északi, Jugoszláviához tartozó része.

A dél-alföldi régióban élők számára kiváltképpen érdekes annak ismerete, hogy egyrészt az ö-ző nyelvjárás-terület határain belül vannak nem e nyelvjárást beszélő települések, amelyek népessége más nyelvjárások területéről települt be (pl. Kiskundorozsma, Kiskunhalas). Másrészt pedig az ö-ző nyelvjárás területéből kiszakadt népek megtartották az ö-ző nyelvjárást idegen nyelvjárás-területen is (pl. Újkígyós). Nyelv(járás)szigetekről ilyen nagy régiókat átfogó és ilyen mélysgű tudományos elemzés még nem készült magyar nyelvterületen. A kötet értékes részét képezik a szövegmutatványok a vizsgált nyelv(járás)szigetekről: 29 településről 138 adatközlőtől gyűjtött anyagot Szabó József, s ezekből a szövegekből közöl mintegy 70 oldalnyi a monográfiában. Ezek értéke nemcsak nyelvjárastani jellegű, hanem néprajzi is.

K. Fábián Ilona

Új történész Acta

Az Acta Historica 89. számával egy új sorozat első kötetét tartja kezében az olvasó. Három angol és egy francia nyelvű tanulmány található benne, melyek nemcsak a JATE Új- és Legújabbkori Egyetemes Történeti Tanszékén folyó széles körű kutatómunkát tükrözik, hanem megnyilvánul bennük az utóbbi két évben újjászerveződő tanszéknek az a törekvése is, hogy jobban bekapcsolódjon a nemzetközi tudományos vérkeringésbe, megőrizve a tanszék markáns Kelet-Európa-kutató profilját, egyúttal új témákkal is gazdagítva tevékenységét.

Az Acta szerkesztője, A. Sajti Enikő tanszékvezető, „Történelmi vázlatában” a jugoszláviai magyarok 1945 utáni helyzetét tekinti át. E téma érdekességét az adja, hogy az ottani magyar kisebbség életének alkotmányos keretei, s jogaik gyakorlása napjainkig sokkal kedvezőbben alakult, mint a Romániában, Csehszlovákiában, vagy Kárpátalján élő magyarságé. A szerző ennek okait az 1950—60-as évek reformját követő gyors gazdasági növekedésben, s az ezt kísérő pozitív belpolitikai változásokban jelöli meg. Mára azonban a demográfiai átrendeződés, s az éleződő belpolitikai válság miatt bizonytalanná vált a magyar kisebbség helyzete. Hogyan alakul további soruk? Korlátozzák jogaikat, vagy új alapokon építhetik újjá intézményeiket? Ezekre a kérdésekre keresi majd a választ további kutatásai során a szerző.

Kövér Lajos a nagy francia forradalom eddig alig ismert részletét segít bepillantani az 1793—94-ben Délkelet-Magyarországra és Erdélybe szállított francia hadifoglyok írásainak elemzésével. A magyar hatóságok nemcsak a foglyok között előforduló járványos betegségek terjedésétől tartottak, hanem a forradalom eszméinek „fertőzésétől” is. Dellard tábornok és Hautière kapitány feljegyzéseiből azonban számos pikáns kapcsolatról is tudomást

Kökény Andrea

Németh András

János és Li

Nem nagyon szeretem a János nevet, biztosan a hozzáfűződő emlékeim miatt.

A „legenda” szerint, a harmincas években, talán Siófokon, az egyik nagyvendéglőben, nyári éjszakán, nagy, zárt körű muri volt, annak igazi úri módja és rendje szerint. Színésznők meztelen táncoltak az asztalokon, az urak a lányok cipőjéből itták a francia pezsgőt. A cigányzenekar megállás nélkül játszott, csak akkor pihentek egy pillanatra, ha belekörtölytök a poharukba. A nagy előkelő vendégek mulattak itt, s emiatt minden ajtót bezártak. A hangulat egyre emelkedett, olyannyira, hogy valaki a pezsgős poharat belecsapta a nagy velencei tükörbe. A csörmpölésre pillanatnyi csend támadt, majd óriási ovációval, nevetéssel, sikoltással mindenki igyekezett poharával eltalálni a lassan darabokra hulló, haldokló tükröt.

Az éjszakai ügyeleti körútját végző rendőr ahogy a nagyvendéglőhöz ért, meghallotta a szokatlan zajt. Gondolván, nyilván verekedés tört ki, az ajtóhoz ment, igazított egyet a derékszíján, és a begyakorolt, határozott méltóságteljes léptekkel elkészülve, be akart nyitni az ajtót, ami zárva volt. Dörömbölni kezdett kitartóan. Nagy nehezen előjött a kétségbeesett tekintetű főpincér.

— Jaj, őrmester úr, nagyon rosszkor tesszett jönni. Magas urak szórakoznak itt. Igazán nincs semmi baj.

— A csörmpölésből és a kiabálásból én azt állapítom meg, hogy itt a rendzavarás

ténye forog fenn — mondta nyomtatékosan a rendőr.

— De biztos úr, ne rontsa el a vendégeimnek a kedvét, Higgye el, nincs semmi baj — ismételte, és próbálta becsukni az ajtót.

A mi rendőrünk nem tágitott, hiszen, hogy írja meg az éjszakai szolgálati jelentést, amikor rendkívüli dolgok történnek odabent.

— Márpedig magának kötelessége a törvényes rend őre előtt kinyitni az ajtót, mert ez amúgy is nyilvános hely — erősködött az őrmester.

A főpincér csak nem akarta az ajtót teljesen kitárni, úgyhogy, majdnem óvatos dulakodásra került sor. A hangoskodásra azonban előkerült egy magas, jóképű fiatalember, akin látszott, hogy „van már benne” jócskán, de azért jól tartotta magát.

— Laci úr, mi van itten!? — kiabált, a két egymást lökdöső ember felé, miközben jobb kezével megkapaszkodott a hall bejáratának a függönyében.

A főpincér riadtan megfordult, meghajolt a vendége felé, és úgy is maradt, majd rebegve megszólalt:

— Kegyelmes uram, hiába próbálom lebeszélni az őrmester urat, hogy ne zavarja a kegyelmes úrék szerény, csöndes összejövetelét, ennek ellenére ő — és rámutatott a rendőrré — mindenáron be akar jönni, ahogy mondta: szétnézni.

A fiatalember végignézett a középma-

gas, kissé pocakos, de erős testalkatú egyenruhásan, és ráripakodott:

— Maga mit keres itt?! Miért zavarja az urak szórakozását?

— Kérem —, hangzott a válasz kissé lehallgatott, de még hivatalos modorban —, nekem kötelességem a gyanús zajoknak utánanézni, márpedig, én itt hallottam ilyen jócskán.

— Na, forduljon őrmester! Hátra arc, és csukja be maga után az ajtót, de zajtalanul! — intett a fiatalember pökhendien a rendőr felé!

A rendőr nyaka elvörösödött, majd a pír az arcán lassan felemelkedett, és a csákója alá húzódott. Pár másodperc múlva a sértő hang okozta méregtől megszólalt:

— Uram! Én a kötelességem teljesítem, ebben nem akadályozhat meg.

Es elindult befelé. A magas férfi elébe állt. A rendőr megállt, egy kicsit gondolkodott, majd parancsoló hangon megszólalt:

— Maga pedig igazolja magát!

— Ha, ha. Hallotta Laci úr? Igazoljam magam? Mit szól ehhez? — nevetett gúnyosan a fiatalember. — Nincs nálam véletlenül semmi papír — majd ropgatva folytatta — majd Laci úr igazol engem. Laci úr! Mondja meg ennek a bunkónak, hogy ki vagyok!

A főpincér még mindig meghajolva állt, és reszketeg hangon szólalt meg:

— Őrmester úr, ez az úr itt vitéz nagybányai Horthy István, a főméltóságú kormányzó úr fia ökegyelmessége!

A rendőrnek az arcpirosága a csákó alól pillanatok alatt leszaladt a nadragjába. A térdei remegni kezdtek, és úgy érezte, hogy kinyílik alatta a föld, de nem is bánta volna. Hiszen a főszolgabíró volt idáig a legnagyobb úr, akivel életében találkozott. Ez a férfi itt pedig?... Kicsit megráztá a fejét — e fölött már csak a jóisten van. Recsegtek-ropgattak a fejében a rozsdás kerekek, de erre a helyzetre megfelelő szolgálati szabályzatra nem akadt.

— Mi lesz velem? — forgott a fejében. Már civj munkanélkülinek képzelte magát. Akkor eszébe jutott, hogy mit szoltak a tüntető egyetemisták vészhelyzetben csinalni, mikor a rendőrök üldözik őket. Igen! Megvan. Ezt kell cselekedni.

A rendőr vigyázba vágta magát, tisztelgéshez emelte a kezét, és harsány hangon elkezdte énekelni a Himnuszt:

„Isten áldd meg a magyart...”

A főpincér végre kiegyenesedett, de nem mert elmozdulni a helyéből, elvégre a Himnuszt énekelik, gondolkodott, is azon, hogy mi lenne, ha ő is belekapcsolódna.

A kormányzófi rámeresztette a szemét az énekelő és a helyzetével küszködő rendőrré, akinek csákója széléből patakokban csorgott a víz, végignosva sápadt arcát.

Akar nekik szólni, hogy hagyja abba, de ez a helyzet őt is annyira meglepte, hogy végül is kívarta a „...múltat, s jövődöt...”.

Most már csöndesebben szolt az őrmesternek:

— Hogy hívják magát?

— Alázatosan jelentem: Kovács százhuszonhá, János őrmester.

— Miért százhuszonhá?

— Azért, jelentem, mert sok a János nevű rendőr, és csak számokkal tudnak megkülönböztetni bennünket.

— Aha, értem. — A levegőbe révedezett kissé, majd a főpincérre nézett. — Laci úr! Adjon az őrmester úrnak egy üveg pezsgőt! — Majd ismét a rendőr felé fordult. — Maga pedig elmehet, és a szolgálat után igya meg a kormányzó úr és az én egészségemre.

— Igenis!...

Hát így szolt az „igaz” történet. Hogy igaz volt-e, vagy sem? Mindenesetre a harmincas években a rendőröket Jánosoknak hívták, először az alvilág díszes tagjai, majd később a köztudatban is elterjedve, majdnem mindenki ismerte ezt a „bece”-nevet.

(folytatjuk)